Universal Declaration of Human Rights - Themne

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, http://www.unicode.org/udhr.

Mʌshelɔ Ma Aŋfəm ŋa Rʌru Ta /mari Ma Rʌwuni Kəpet

KNWASƏR NŊKAŊ

Dwa ta salata kʌsɔthnɛ ʌyiki a komʌnɛ aŋ fəm akəpet, ɔwa yi ʌmari məthənʌnɛ a komʌnɛ ŋa-e, ŋa yi ʌŋgbeth ŋa rʌwankom, mʌlompi, yi mʌthɔfəl ka nɔru.

Dwa, kʌ kʌlʌ agbʌp yi kʌsay ʌmari ma aŋfəm akəpet mʌ po kʌrʌ kʌdifəthʌnɛ ʌke po ləsər tʌtemp ta aŋfəm akəpet, ɔwa kə po kʌrʌ ka rʌru ʌre, pə yi naŋrʌ aŋfəm akəpet maŋba naŋ rʌwankom ra kʌfɔf, kʌtʌŋ ɛdina, kəte ba rənes kəpa ye, ʌŋe ŋʌ tha yi mʌfela ma aŋfəm akəpet thɔŋ bɛ nɔru. Dwa ɔ fisa ti, kʌmʌ a te gbɔndar aŋfəm rə tʌy o tʌy bɛ mə yɔ ŋa aŋ thʌnthonɛ tə kəfumpər aŋe bət ʌŋfɔsɔ mə thʌlər ŋa-e, ɔwa tʌsoma, a yi təkə bot ɛthɔ məkunkəla ŋa-e.

Dwa a yi təkə sakəthi лкега лке der o der, təkə yɔ tʌthɔf ta rʌru bɛ təmanɛ. Dwa tʌsoma aŋfəm ŋa tʌthɔf bɛ aŋ wopʌnɛ ka rʌru, aŋ bot ka mʌsekrʌnɛ maŋ təkə beŋ kʌmʌ aŋ gbasi ɔfu fəlen malane ma kʌsɔŋ aŋfəm akəpet лmari akomʌnɛ ŋa, ka ayiki yi to wuni kəpet ɔ yi-e, kəpa runiŋaŋi, yi bom ŋaŋ a thənanɛ. Dwa aŋ bɛŋ təkə səkʌ ro di rʌwankom yi mayi mʌkolo mʌ aŋfəm akəpet.

Dwa rokɔm kati bε tʌthɔf ʌte yi ka ʌŋnənki aŋe, təsɔnɛ kəpa, tʌ tə wopanɛ rəkin yi tʌthɔf ta rʌru tək sakəthi yi kəwop ʌmari a komʌnɛ aŋfəm akəpet yi tʌwankom tʌŋ.

Ͻwa aŋpo bɛŋ tə kəyi kʌsɔthnɛ ʌmari ʌme yi rʌwankom ʌre, yʌ yi aŋkolo ŋa mʌsekrʌnɛ ʌme.

Τιsoma Λkamathɔ ka Aŋfəm ŋa Rıru kə Thısı

Λkera Λke kəpa:

Mʌshelɔ ma kʌsɔŋ ʌmari a komʌnɛ aŋfəm akəpet ʌme, mʌ yi ɔtəmʌ wa wuni o wuni yi ka tʌthɔf ta rʌru bɛ kʌmʌ wuni o wuni, ʌgbʌp o gbʌp ka rʌru, ɔ yi təkə bot mʌsekrʌnɛ ʌme rə merʌ ʌlɔkɔ bɛ, rə kəthəkəsʌ aŋfəm akəpet kʌmʌ aŋ səkʌ kʌyikis ʌmari a komanɛ aŋfəm akəpet yi tʌwankom taŋ ro di, kətɔŋ ka aŋc yi ka tʌthɔf ro kor yi aŋe yi ka tʌthɔf təbraŋ. Kʌmʌ aŋfəm bɛ ka rʌru aŋ wop mʌsekrʌnɛ ʌme. Ͻwa kʌmʌ aŋ sɔthnɛ, yi kəwop mʌsekrʌnɛ ʌme ketɔŋ ka aŋfəm ŋa tʌthɔf yi ka ʌŋənki ʌŋe yi kətɔŋ ka aŋfəm bɛ maŋ kaman-e :

1. Ληsəkəl ∧tɔtɔkɔ

A kom aŋfəm akəpet bε ηα athənʌnɛ yi rʌwankom. Ͻwa aŋ ba məmari məthənʌnɛ. Ͻwa aŋ ba məfith yi təchemp. Chiyaŋ, aŋ yi təkə gbasi aŋkos ŋaŋ mɔ kəpa ŋa təkom.

2. Ansəkəl beka maren

Wuni o wuni ɔ ba mari ma rʌwankom, yi mʌmari a bot ka mʌsekrʌnɛ ame, kama a te say kɔ tʌ ʌbɔnshɔ, mʌyi ma ʌŋdɛr ŋɔŋ, kəpa uwan duni thalɔm wunibom, sɔthlɔm ʌtənt mʌŋ fɔf, ʌŋdina mʌŋ tʌŋ, thalɔm kəpa ʌŋgbʌp ʌŋ yi, təkə ʌte mɔ wop ka ʌmerʌ ŋɔŋ, ʌŋthɔf ŋɔŋ, thalɔm ʌŋbɔnshɔ ɔ wur, tə mɔnɛ, ta ro a kom kɔ-o, yi mətəma ɔ-e. Rodi kati sɔ, a yɛ təkə yɔ kɔ agbʌy tə kəpa aŋgbʌp ʌŋe rɔ yi, ʌmari ɔ təmʌ, thalɔm mʌtəmʌ ma ʌŋthɔf, thalɔm aŋgbʌŋ ɔwuni ɔ yi-e, thalɔm kəpa ʌŋthɔf ʌŋe po chiyʌ ka ʌŋyɛthɛ ŋati, thalɔm a taŋ ŋi mʌshehɛkɛ, aŋyi ro ratha ka ʌthɔf ʌlɔm, thalɔm ʌŋ bayɛ ʌte ma yɔ ka ʌŋyɛthɛ ŋate.

3. Aŋsəkəl bekʌ məsas

Wuni o wuni ɔ ba ʌmari ta ʌŋesəm ηɔŋ, rʌwankom rɔŋ yi kʌfisɔs ʌŋesəm ηɔŋ.

4. Ansəkəl beka manla

A yε sɔ təkə wop wuni rətar, thalɔm kəyis kɔ məshεkε. A yε sɔ təkə wop wuni, kəthila atar də roŋ o roŋ. Kʌthila aŋfəm ka rʌtar a yi təkə qbiŋe ki.

5. Ληςəkəl bekʌ tamath

A yε təkə thʌlər, kəsəmpar, thaləm kəqbalo wuni ka ʌŋfəsə rəkəm.

6. Лŋsəkəl bekл tamthurukin

Wuni o wuni ɔ ba ʌmari mɔŋ a yi təkə sɔŋ kɔ kətanŋʌnɛ ka aŋthɔ-e.

7. Ληsəkəl bekʌ tamthədɛrəŋ

Aŋfəm ʌkəpet a thənʌnɛ teri ro der ka ʌŋthɔ. Ɗwa ʌŋ ba ʌmari ma kʌmʌ ʌŋthɔ ʌŋ gbəpər ŋa. Ɗwa ʌŋ ba ʌmari ma kʌmʌ ʌŋthɔ ʌŋ bum ŋa kəwur ka ʌŋe mə yɔ ŋa ʌŋgbʌy; ta ʌŋe məshim mʌsekranɛ ʌme, thalɔ m təkə yɔ aŋfəm alɔm ʌŋ ləsər mʌsekranɛ ʌme.

8. Ληsəkəl bekʌ tamthərɛsas

Wuni o wuni ɔ ba ʌmari kʌmʌ a thonkanɛ kɔ ta bepi wuni o wuni ɔ kʌthi kɔ ʌmari mɔŋ ka rəwuni kəpet kətaŋʌnɛ ka ʌŋ thɔ.

9. Λης akal bekn tamthar εη anl ε

A yε təkə barkar wuni ka ʌŋfɔsɔ. A yε təkə bot kɔ dɛr ɔfenʌnɛ thalɔm kəfitha kɔ rʌthɔf ʌtel ka mʌ te mɔ yema.

10. Ληsəkəl bekʌ tɔfɔt

A yi təkə səŋ wuni o wuni ʌfɛrɛ ʌthənʌnɛ suʌ kɔ ɛləŋs ka ʌŋbare ŋa ʌŋthonkas gberkethe mə te yɔ ʌgbʌy ka kʌgbɛngbɛn ʌmari məŋ yi ʌŋgbɛthɛ ŋəŋ, yi mʌləs thaləm tʌləs a pa tɔ yɔ-e.

11. Ληςəkəl bekn təfət ηin

- 1. Owa wuni o wuni a po bot ka ʌŋbare ŋa ʌŋthonkas bɛ ta mʌləs a pa mɔ yɔ-e, a yɛ təkə gbasi kəpa ʌte a lɔm kəpa tɔ yu-e təteŋ, haŋ thas a po gbɛngbɛŋ yi kələfthi ləfthi. Owa a sɔŋ kɔ ʌŋfɛrɛ ŋa kʌthonka kʌmʌ ɔ kʌthinɛka ʌte a deŋ kɔ. Owa thas a bəp kəpa ʌte a l m təteŋ yenka ma wop kɔ tɛn.
- 2. Dwa a yε təkəwop wuni ka ʌŋthɔ ka mʌləs ʌme pəyi ɔ botɛ ri mʌta mɔŋ, pə ka ʌŋthɔ ŋa ʌŋthɔf ŋɔŋ-o, thalɔm ʌthɔf ʌtel ka ʌlɔkɔ a yɔ mʌləs mati-e. Dwa a yɛ təkə thʌlər wuni pə thas mɔ to a bot təkəthʌlər wuni məshim ʌŋthɔ ka ʌŋlɔkɔ ɔ shim ʌŋthɔ-ɔ.

12. Лŋsəkəl bekл tɔfɔt mлrəŋ

A yε təkə bot kəsəŋ ka ʌŋgbundu, ʌŋbɔnshɔ, mʌyirʌ thalɔm ʌte mɔ gbal, ɔwa kəsambos ayiki tɔŋ yi ʌŋes ŋɔ ʌfinɔ. ɔwa wuni o wuni ba ʌmari ma kʌ yɔ ʌŋthɔ ʌŋ chimʌ kɔ ka ʌŋe mə bot kɔ kəsəŋ-e.

13. Ληsəkəl bekʌ tɔfɔt məsas

- 1. Wuni ο wuni ο ba rʌwankom ra kʌkɔnɛ ro ο yema yi kəbot məyira moŋ ro ο yema-e ra thof o thof.
- 2. Ͻwa wuni o wani ɔ ba ʌmari ma kʌtey hali ro a kom kɔ-e təkə kɔnɛ ro ɔ yema-e, thalɔm kəkalʌnɛ ro ɔ wur-e.

14. Ληsəkəl bekʌ tɔfɔt maŋlε

- 1. Wuni o wuni ɔ ba ʌmari ma kʌqbukɛ ɔ kɔ mʌnknɛ rʌ ʌthɔf ʌlɔm, kʌmʌ a te dif kɔ.
- 2. Ͻwa a yε təkə nɔy kɔ ʌmari ʌme ta salata ɛfɔf ɛyay yay, thalɔm rə tətək təlɔm tə wɔŋ rʌpɔlitikis, thalɔm tətək te ləsər mʌthank ma ʌŋyunaytɛd Neshɔn.
- 15. Ληςəkəl bəkʌ tɔfɔt tamath
- 1. Wuni ο wuni ɔ ba ʌmari təkŋ yirʌ ka ʌŋthɔf ŋɔŋ.
- 2. Dwa wuni ɔ baye mari təkə kʌthi ɔkos kɔŋ ʌmari ma kayi ukin ka aŋthɔf ŋɔŋ, thalɔm kəbɛnt kɔ kʌmʌ ɔ te shinkar kayi ukin ka ʌŋthɔf ɔ te yema.
- 16. Ληςəkəl bəkʌ tɔfɔt tamthrukin
- 1. Anfəm aruni yi anfəm abom po tɛna-e, aŋ ba mʌri təkə nʌntʌnɛ mɔ to aŋ yema-e; təkə te kəlɛnɛ tʌ ʌbɔnshɔ, ʌŋthɔf, thalɔm ʌŋdina kʌmʌ aŋ təpi tʌlek taŋ.
- 2. Ͻwa a yε təkə nɔt wuni kə kɔnɛ balʌ ka ɔwe ɔ te yema. Aŋe mənʌntʌnɛ-e, aŋ yi təkə bɛŋ ka mʌyema maŋ.
- 3. Ͻwa mʌ pəyi rʌlek ra mʌyira rʌ yi kʌboth ka ʌkələŋ kələŋ ka mʌyiranɛ-e, aŋə ka ʌkələŋ bɛ yi ka ʌŋthɔfe, a yi təkə bum ŋa də roŋ o roŋ maŋ yema yʌtha-e.
- 17. Ληςəkəl bəkʌ tɔfɔt tamthədɛrəŋ
- 1. Wuni o wuni ɔ ba ʌmari təkə ba ʌkeŋ kɔŋ kɔn son. Ͻwa ɔ gbəli sɔ kʌl ba ʌkeŋ yi afəm alɔmŋ.
- 2. Ͻwa wuni ɔ bayɛ mari təkə kʌthi kɔ ki rʌ fɔsɔ rəkom.
- 18. Ληςəkəl bekʌ tɔfɔt tamthrɛsas

Wuni o wuni ɔ ba ʌmari ma rʌwankom ra kʌtəmtəmnɛ to ɔ yema, ɛnanɛ yɔŋ yi ʌŋdina ɔ yema wop-e. Wa ɔ ba ʌmari ma kʌshinkar ʌŋdina ɔ yema, yi mʌlanɛ mɔŋ. ɔwa ɔ ba rʌwankom ra kʌthəksʌ, kʌbʌtho, kʌtaŋʌŋɛ yi kəthəksʌ mʌlanɛ mɔŋ pəyi kɔŋ son-o, ka ʌkələŋ kələŋ yi afəm alɔm-o, dɛr ɔgberkethe-o, thalɔm ka ʌŋ gbundu ŋɔŋ.

19. Ansəkəl beka təfət tamthrenanle

Wuni o wuni ɔ ba rʌwankom ra ʌte ɔ təmʌ yi kʌfɔf ʌte ɔ yema-e. Dwa rʌwankom ʌre ɔ ba ri təkə bət ʌte ɔ nanɛ kə tə bot kɔ kə səŋ yi kəthɛns, thalɔm kəsakəthi təra yi ɛtəmtəmnɛ də roŋ o roŋ kə təkəlɛnɛ ro ɔ yi-e.

- 20. Ληsəkəl bekʌ kəgba
- 1. Wuni o wuni ɔ ba ʌmari ma kʌwop məqbanɛ məthɔfəl yi kəkulunε aŋe ɔ yema-e.
- 2. A yε təkə fəsar wuni kʌmʌ ɔ kəkulunε ka ʌte ɔ te yema-e.
- 21. Ληsəkəl bekʌ kəgba ηin
- 1. Wuni o wuni ɔ ba ʌmari ma kʌgbasi ʌgbʌp ka ʌŋkwament ŋa aŋthɔf ŋɔŋ, kətʌŋ ka kɔŋɔŋ gbeŋ thalɔm ka ɔwe ɔ thithe.
- 2. Aŋkwhamɛnt ʌŋ yi təkətʌŋʌnɛ ʌte aŋfem aŋ yema-e. Ɗwa mʌyema ʌme aŋ tə tɔrinɛ ŋʌ ka kʌtente thith aŋe aŋ yema-e, ka aŋgbundu. Ɗwa a yɛ təkə pɛnshanɛ ʌmari ma wuni o wuni po bək təki thith wuni-e, kama ɔ thith ɔwe ɔ yema ɔ təma ta ʌtɔŋ.
- 3. [Missing?]
- 22. Ληsəkəl bekn kəqba mnrən

Owa mʌ pəyi wuni o wuni ɔ yi kətɔŋ ka aŋfəm ʌkəpet-e, ɔ ba ʌmari ma kʌmʌranɛ kɔ kʌmʌ pəfisa kɔ kətʌŋ ka ɛmar ya aŋthɔf, ɛmar ya tʌthɔf tətel, kətʌŋʌnɛ ka mɔ to ɔ gbəli təmʌ ukolo yi yiki kətɔŋ ka aŋkos ŋɔŋ.

- 23. Ληsəkəl bekʌ kəqba εsas
- 1. Dwa wuni o wuni ɔ ba ʌmari ma kʌworək mʌpanth, rʌwankom ra kʌthith kɔ rəmʌpanth yi ka ɔlompi wati kʌmʌ ʌte pɛnshanɛ kəsɔŋ wuni mʌpanth.
- 2. Dwa wuni o wuni o yi taka ba ʌrʌm ʌthənʌnɛ bepi aŋ yo mapath mathanʌnɛ kate to ʌqbay.
- 3. A yi təkə rʌm wuni o wuni ʌrʌm ʌfinɔ mə gbəli sɔŋ kɔ ayiki tɔŋ ka rʌlek rɔŋ yi kəmar mʌtʌy məlɔm ɔ yi təkə yɔ ka ʌkələŋ kələŋ ɔyi-e.
- 4. Wuni o wuni ɔ ba ʌmari təkə kulunɛ, thalɔm kətəpi ʌnənki mə chimʌ kɔ kʌmʌ ɔ sɔthɔ ʌrʌm ʌfinɔ ka mapanth mɔ worək-e.
- 24. Ληsəkəl bekʌ kəgba manlε

Wuni o wuni ɔ ba ʌmari ma kʌfothanɛ kəwur kʌyɔ mʌpanth to ɔ yema. Ͻwa ɔ ba ʌmari ma kʌsɔŋ kɔ ʌlɔkɔ mɔ fothanɛ ʌlɔkɔ o lɔkɔ.

- 25. Λης əkəl bekn kəqba tamath
- 1. Wuni o wuni ɔ ba ʌmari ma kayi uyenki mədɛr, yi kʌbɔr kɔŋ. ɔwa aŋ yi təkə ba ɛdi ɛbeki, ɛyet ɛwɔŋ, aŋseth kʌyi, tɔl ɛbeki, ɛmar ya ʌŋthɔf. ɔwa ɔ yi təkə sɔthɔ ʌmar ka ʌŋlɔkɔ mɔ te yi rə məpanth-e, thalɔm utuy, bepi ɔ səkɛ ulopʌnɛ, thalɔm kəsəkɛ ubora, ubʌki, ɔwa sɔthəlɔm mʌ mɔ tə sɔ gbəli worək ka aŋyɛthɛ ŋɔŋ.
- 2. Aŋkomrʌ yi aŋfɛth bɛ a yi təkə sɔŋ ŋa məmari məthɔkɔŋ. Aŋfəth ʌŋe ma kom ka kʌ te tha nʌntanɛ yinkʌ te tha nʌntʌnɛŋ, a yi təkə sɔŋ ŋa ɛmar ɛthənənɛ.
- 26. Ληsəkəl bekʌ kəgba tamthurukin
- 1. Uwath O wath ɔba ʌmari ma k ʌyɔkɔ ɔKarʌn A yi təkə yɔ wath o wath ɔ pon kʌ kʌraŋ ka ʌtaranthɛ təfɛth. Kɛrɛ kʌthəkəs tʌtol yi kʌkʌraŋ kəboli rəkɔm a yi təkə sɔŋ ki ka aŋfəth ʌŋe gbəli thəkəs yi kʌkaraŋ kati.
- 2. Dwa kakaraŋ a yi təkə yɔ ki kʌmʌ kə gbəli mar ɔwuni kʌmʌ ɔ kɔ rodi, tə kəbʌr ʌyiki tɔŋ yi rʌwankom rɔŋ. Dwa kəyi təkə gbəli kʌrʌ kɔ kəsɔthrʌnɛ ɛmerʌ, kʌmuyʌnɛ, kə kʌrʌ rəyathki kətɔŋ ka tʌ bona ta ʌrʌru, aŋfəm ʌkəpet, ɛdina ɛgbaske gbaske, ɔwa yi kə kʌrʌ məthɔfəl mɔ to Aŋyunatɛd Neshon aŋ yema-e.
- 3. Aŋkomra aŋ ba ʌmari ma kathith ko kə karanŋ kaŋ yema aŋfɛth ŋaŋ aŋ karaŋ-e.
- 27. Ληsəkəl bekʌ kəgba tamthədεrəŋ
- 1. Dwa wuni o wuni oba ʌmari ma kʌtʌŋ mʌkur ma aŋfəm ŋɔŋ ʌme ɔ yema-e, yi ka ʌkələŋ kələŋ ɔ yi-e. Ͻ yi təkə yanthenɛ mʌtʌy ʌme, ɔwa ɔ yi təkə mar kʌmʌ mə kɔ ro di ka mɔyɛŋ.
- 2. Wuni ο wuni ο ba ʌmari ma kəbum mʌyi, mʌyɛt ʌme ο bɛmpa yi ʌtafʌ ʌte kɔnɔŋ ο gbal-e.
- 28. Ληsəkəl bekʌ kəgba tamthrɛsas

Dwa wuni o wuni o ba ʌmari ma kʌtʌŋʌnɛ ʌŋe o yema pəyi ka aŋthof ŋoŋ rəkor-o, thaom rə təthof tətel ro mo gbəli sotho ʌŋfɛrɛ ŋa ka sotho mʌtʌy ʌme bɛ a gbal ka mʌsekrʌnɛ ʌme ka rʌwʌnkom roŋ kəyankaŋ.

- 29. Λης əkəl bekn kəqba tamthrεnaηlε
- 1. Dwa wuni o wuni ɔ ba ʌŋɑ̞bɛthɛ ŋa təkə mar ʌkələŋ kələŋ ɔ sɔthɔ rʌwankom bɛ ɔ po teŋa yi kəwur ŋaŋiɛŋ.

- 2. Dwa hali ma apa wuni o wuni ɔ ba ʌmari yi rʌwankomrɔŋ, ta tʌrʌ ti kəpa ɔ yi ro ratha ka ʌ ŋthɔ. Dwa ɔ yi təkə yikis ʌmari yi rʌwankom ra aŋkos ŋɔŋ. Dwa ɔ anfəm ŋa rʌwankom.
- 3. Ͻwa ʌmari ʌme yi rʌwankom ʌre, ε sɔŋ yɛ wuni mari təkə te tʌŋʌnɛ mʌbotəs ma Aŋyunayted Neshɔn.
- 30. Лŋsəkəl bekл kəgba tɔfɔt

Dwa nte yi ka mnsekranε nme bε, a yε təkə gbasi ti təkə səmpar nηthəf, wuni o wuni, thaləm nnənki ηα nηfəm, thaləm təkə kasara nmari yi rnwankom yi ka mnsekranε nme.